

I

(Rezoluții, recomandări și avize)

AVIZE

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 462-A SESIUNE PLENARĂ DIN 28 ȘI 29 APRILIE 2010

Avizul Comitetului Economic și Social European privind consolidarea modelului agroalimentar european (aviz exploratoriu)

(2011/C 18/01)

Raportor: **dl José María ESPUNY MOYANO**

Coraportor: **dl Carlos TRÍAS PINTO**

Prin scrisoarea din 23 iulie 2009 a Președinției spaniole a UE și în conformitate cu articolul 262 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, Comitetul Economic și Social European a fost consultat cu privire la

Consolidarea modelului agroalimentar european (aviz exploratoriu).

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 25 martie 2010.

În cea de-a 462-a sesiune plenară, care a avut loc la 28 și 29 aprilie 2010 (ședința din 28 aprilie 2010), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 124 voturi pentru, 1 vot împotriva și 3 abțineri.

1. Modelul agroalimentar comunitar, astăzi

1.1 Politica agricolă comună (PAC) se dovedește a fi nu numai prima politică comună în adevăratul sens al cuvântului – culminând cu recenta extindere a competențelor introdusă prin Tratatul de la Lisabona – ci și un real model agroalimentar. Prin urmare, trebuie să prezinte un interes strategic major pentru Europa și să joace un rol activ de influență în contextul internațional.

1.2 Politica agricolă comună și-a păstrat obiectivele inițiale și în cursul reformelor succesive ale tratatelor, adaptându-se totodată, timp de aproape cincizeci de ani, la noile cerințe impuse de evenimentele care s-au succedat: reforma instrumentelor și a sistemelor de gestiune, bugetele, cererile societății și deschiderea către țări terțe. În prezent, dispunem de un model agroalimentar durabil, care se bazează din ce în ce mai mult pe o combinație de considerente economice, sociale și de protecție a mediului.

1.3 Modelul agroalimentar european a parcurs acest proces îndeplinindu-și în mod constant obiectivele esențiale: garantarea furnizării către populație a unor alimente sănătoase și sigure, construirea unui sistem economic agroalimentar unic în lume și încurajarea unei producții variate și de calitate, apreciată de consumatori.

2. Aspecte pozitive și negative

2.1 Evaluarea generală este prin urmare pozitivă, dar este în mod evident necesar să fie luate în considerare anumite actualizări și îmbunătățiri ale modelului, printre care se pot menționa:

— necesitatea de a acționa cu instrumente comune, capabile să răspundă volatilității prețurilor care poate apărea în următorii ani, evitându-se episoade cum au fost cele din 2007 și 2008;

- îmbunătățirea mecanismelor cu specific agroalimentar – denumiri de origine, indicații geografice protejate, specialități tradiționale garantate – în vederea simplificării și raționalizării condițiilor acestora, impunerii de cerințe tehnice mai severe și consolidării modelului, precum și a asigurării unei protecții mai echitabile a acestora pe piețele externe;
- asigurarea unei adevărate politici de promovare a produselor agroalimentare comunitare, care să aducă valoare adăugată europeană bogăției și varietății produselor noastre și, cel mai important, să realizeze promovarea valorilor sale odată cu dezvoltarea comercială a produselor;
- înaintarea către o viziune strategică asupra lanțului agroalimentar - producție, prelucrare și comercializare – încurajând transparența sistemului și instituind măsuri de evitare a abuzului de poziție dominantă sau a practicilor neloiale, care afectează funcționarea acestuia;
- îmbunătățirea informațiilor prezentate consumatorilor, printr-un model comun de etichetare, și crearea unui sistem în care să se valorifice la maximum posibilitățile noilor tehnologii ale informației, astfel încât opțiunile consumatorilor să se bazeze pe cât mai multe informații posibil.

3. Confruntarea cu provocările imediate

3.1 Uniunea Europeană intră acum într-o fază nouă, cu instituții reînnoite și un nou tratat. Ne vom confrunta cu o serie de provocări noi și va trebui să efectuăm schimbări profunde, care să permită confirmarea Uniunii în rolul de lider și, în special, să găsească o ieșire din criza economică și financiară actuală.

3.2 În acest context, sistemul agroalimentar comunitar are propriile sale cerințe, care trebuie incluse în procesul de reflecție aflat în curs, inițiat în vederea instituirii, începând din 2013, a noii politici agricole comune. Unele dintre aceste cerințe sunt incluse în prezentul document și au fost menționate explicit în alte avize ale CESE ⁽¹⁾.

3.3 În prezentul aviz, CESE dorește să-și exprime detaliat poziția cu privire la valorile durabilității modelului agroalimentar comunitar și să prezinte importanța acestuia. Fiind singurul model valid pe termen lung, trebuie să asigurăm aplicarea sa uniformă pe întreaga piață comunitară și evitarea adoptării sale exclusiv de către operatorii europeni, fiindcă este clar că acesta este singurul mod de a-i garanta continuitatea.

4. Către un model sigur, echilibrat și just

4.1 Modelul agroalimentar european se înscrie în mod clar într-un cadru de durabilitate care ia în considerare cele trei aspecte ale sale: economic, social și de protecție a mediului.

4.2 Astfel, în ultimii ani, în special în ultima reformă a politicii agricole comune, s-a procedat la includerea unor

dispoziții legislative de mare amploare în domenii importante, cum sunt:

- consolidarea securității alimentare și a trasabilității;
- organizarea producției ecologice și a producției integrate, practicile mai ecologice și protecția mediului în general;
- punerea în aplicare a diferitelor dispoziții existente în materie de bunăstare a animalelor, pentru toate produsele;
- întărirea măsurilor sociale și de protecție a lucrătorilor.

4.3 CESE consideră că acest model este fundamental pentru supraviețuirea politicii agricole comune și că este esențial pentru a rămâne competitiv într-o lume tot mai globalizată. Aceste valori, reflectate în legislație și combinate cu eforturile de intensificare a cercetării și de creștere a producției agroalimentare, vor permite UE să facă față provocărilor într-o lume în care, potrivit FAO, nevoile în materie de producție de alimente se vor dubla până în anul 2020.

4.4 Dar realizarea acestui model a necesitat și necesită eforturi importante din partea operatorilor comunitari, atât la nivelul producției agricole, cât și al prelucrării. Prin urmare, nu pare logic ca în aplicarea sa să se constate deficiențe de diverse tipuri, care ar putea să-i submineze însăși existența.

4.5 Prima dintre aceste deficiențe se constată în materie de securitate alimentară și de respectare a standardelor comunitare în ce privește importurile de alimente, furaje, animale și plante. Europa a învățat din propria experiență despre necesitatea menținerii unor niveluri înalte de protecție a sănătății, atât a consumatorilor, cât și a animalelor și a plantelor, iar acest lucru a condus la instituirea de noi standarde, odată cu intrarea în vigoare a Regulamentului (CE) nr. 178/2002, care stabilește principiile legislației comunitare privind produsele alimentare. Cu toate acestea, legiuitorul s-a concentrat pe stabilirea obligațiilor pentru operatorii comunitari, lăsând pe plan secund obligațiile aferente produselor importate.

4.5.1 În prezent, potrivit datelor Autorității Europene pentru Siguranța Alimentară, peste o treime din problemele care determină avertismentele alimentare înregistrate pe piața internă își au originea în afara Uniunii Europene. CESE dorește să sublinieze că Uniunea Europeană are obligația de a garanta securitatea și sănătatea consumatorilor, precum și respectarea standardelor de către toate produsele introduse pe piață, inclusiv de către cele importate.

4.6 A doua problemă cu care se confruntă producătorii și procesatorii comunitari este că această lipsă de echilibru de pe piața comunitară le subminează în cele din urmă competitivitatea în raport cu produsele importate.

⁽¹⁾ JO C 77, 31.3.2009, p. 81.

4.6.1 Exigențele propriului nostru model ridică semnificativ costurile de producție, unele dintre aceste exigențe nefiind respectate în cazul produselor importate, care beneficiază, în anumite cazuri, și de tarife vamale reduse ⁽²⁾.

4.6.2 Astfel, potrivit Raportului LEI 2008-071 al Universității Wageningen, aplicarea la protecția gănilor ouătoare a noilor cerințe privind bunăstarea animalelor, instituite de Directiva 99/74/CE, presupune o creștere între 8 și 10 % a costurilor pentru producătorul comunitar mediu, care trebuie să concureze cu produsul importat din Brazilia și din SUA, țări care nu numai că nu îndeplinesc astfel de cerințe, ci și dispun de sisteme de producție ale căror standarde sunt cu mult inferioare celor prevăzute de legislația UE (producție intensivă, mai puține restricții la folosirea medicamentelor, absența restricțiilor de utilizare a OMG în alimentația animalelor etc.).

4.6.3 Costurile de reglementare produc efecte similare. Industria europeană a produselor alimentare destinate animalelor necesită anumite materii prime importate, deoarece producția europeană este insuficientă, dar limitele stricte impuse de legislația comunitară în domeniul OMG fac dificil importul de produse esențiale în alimentația animalelor, precum cerealele, soia sau semințele proteaginoase din țări cum ar fi Brazilia sau Argentina. Aceste limitări afectează direct producția și industria europeană a cărnii, care trebuie să-și asume creșterea costurilor, ceea ce le diminuează competitivitatea atât pe piața europeană, cât și în exporturile către țări terțe. CESE nu se pronunță asupra oportunității utilizării OMG.

4.6.4 Însăși Comisia Europeană recunoaște acest lucru în raportul redactat de DG AGRI cu privire la punerea în aplicare a legislației în domeniul OMG, arătând că politica de „toleranță zero” ar putea conduce la pierderi de până la 200 de miliarde de euro pentru sectorul agroalimentar european. În plus, prezumatul nivel înalt de protecție a consumatorului european nu se realizează în practică, deoarece importăm carne, lapte și alte produse provenite de la animale crescute cu alimente de origine animală care conțin OMG. Prin urmare, trebuie să se creeze condițiile de dezvoltare a unui sector de producție mai atent la așteptările consumatorilor.

4.6.5 Probleme asemănătoare celor enunțate mai sus apar și în alte domenii, în care costurile de reglementare sunt la fel de importante, cum sunt utilizarea pesticidelor (limitele maxime de reziduuri și alte limitări legate de mediu), domeniul fitosanitar sau identificarea animalelor.

4.7 În sfârșit, există considerente cu caracter politic care fac ca situația actuală să nu poată fi susținută pe termen lung. Într-adevăr, nu pare logic ca operatorii europeni să fie discriminați în raport cu terții pe propria lor piață.

5. Necesara căutare de soluții

5.1 Potrivit opiniei CESE, Uniunea Europeană trebuie să găsească formule care să permită îmbunătățirea aplicării

⁽²⁾ CESE subliniază că UE este primul importator mondial de produse agroalimentare, poziție pe care a ajuns să o ocupe pe baza regimurilor vamale preferențiale (SGP, SGP+, „Totul în afară de arme”) pentru produsele din țări mai puțin dezvoltate și în curs de dezvoltare.

modelului comunitar pe piața internă, respectând libera concurență și legislația internațională.

5.2 Soluția presupune acțiuni în diferite domenii și, în unele cazuri, poate implica o aplicare progresivă; dintre diferitele măsuri posibile, CESE dorește să le sublinieze pe următoarele:

— *îmbunătățirea condițiilor de acces*: controlul importurilor trebuie să aibă capacitatea de a garanta că animalele și plantele care intră în Uniune – în special cele destinate să facă parte din lanțul alimentar – intră o fac de o manieră sigură și cu respectarea standardelor europene. De asemenea, este important ca acest control să se aplice pe baza unor proceduri armonizate, astfel încât toate produsele, indiferent de punctul de intrare, să ofere aceleași garanții de securitate. Este o chestiune de reciprocitate față de operatorii europeni;

— *îmbunătățirea acceptării internaționale a modelului european*: este necesar ca Uniunea Europeană să explice și să promoveze acceptarea internațională a modelului său, bazat pe valorile durabilității care, la nivel global, sunt promovate de însuși sistemul ONU. Organisme precum OMC, FAO, Codex Alimentarius Mundi, OIE, OIM, UNCTAD și altele trebuie să fie implicate în acest efort de popularizare. Analog, ar trebui vizat nivelul maxim posibil de armonizare a legislațiilor la nivel internațional, evitându-se astfel tratamentele diferențiate;

— *consolidarea mecanismului de recunoaștere reciprocă a sistemelor de protecție a sănătății consumatorilor și a bunăstării animalelor, cu țările terțe*: Uniunea Europeană trebuie să includă, în acordurile sale comerciale, capitole specifice privitoare la recunoașterea reciprocă a sistemelor din domeniile sanitar, fitosanitar și alimentar, astfel încât să se asigure consensul cu privire la nivelurile adecvate de protecție a sănătății, în cadrul stabilit de OMC;

— *îmbunătățirea asistenței tehnice internaționale*, promovând inițiative cum ar fi *Better Training for Safer Food* (O formare profesională mai bună pentru o hrană mai sigură), care sprijină colaborarea tehnică cu țări în curs de dezvoltare, exportatori sau potențiali exportatori în Europa, prin intermediul formării tehnice, al elaborării de norme și standarde, al schimburilor de funcționari etc.;

— *stimulente comerciale*: UE ar putea, de asemenea, să analizeze posibilitatea de îmbunătățire a regimului comercial, financiar sau de cooperare pentru dezvoltare, în cazul acelor țări în curs de dezvoltare care își armonizează sistemele cu modelul comunitar;

— *o mai bună legiferare*: dacă Europa nu trebuie să recurgă la măsuri protecționiste, de limitare a accesului la piețele sale, nu poate consimți la aplicarea modelului său în detrimentul propriilor operatori. În plus, simplificarea legislativă poate fi un instrument foarte util pentru reducerea sarcinilor administrative inutile.

5.2.1 Parte din modelul european se bazează pe acele „bunuri publice” pe care cetățenii și consumatorii le apreciază ca fiind necesare: calitatea bazată pe originea și metodele de producție, protecția animalelor, principiul precauției sau protecția mediului sunt cele mai relevante.

5.2.2 Politica europeană ar trebui să dispună de instrumente care să împiedice relocalizarea locurilor de muncă în alte zone, astfel încât să se poată concura în condiții echitabile, ceea ce ar favoriza aplicarea normelor socioprofesionale⁽³⁾ la munca demnă pe care o susținem pe piața internă. De asemenea, Uniunea Europeană trebuie să depună eforturi pe lângă instanțele internaționale pertinente (în special OMC) pentru a

include printre considerentele necomerciale și normele fundamentale socioprofesionale, deoarece comerțul poate fi cu adevărat liber numai atunci când este echitabil.

5.2.3 În consecință, legiuitorul trebuie să acorde prioritate necesarei reechilibrări a situației actuale, adoptând măsurile juridice adecvate.

5.3 CESE solicită Parlamentului European, Consiliului și Comisiei să ia în considerare acest aviz și îndeamnă Președinția spaniolă să propună măsuri în corespunzătoare.

Bruxelles, 28 aprilie 2010.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Mario SEPI

⁽³⁾ Convențiile OIM nr. 87, 98, 105, 111, 135, 182; Declarația OIM privind principiile și drepturile fundamentale la locul de muncă; Declarația tripartită a OIM privind întreprinderile multinaționale și politica socială; Declarația OIM privind munca forțată; Declarația OIM privind discriminarea; Agenda OIM privind munca decentă; Declarația OIM privind munca copiilor; Principiile OCDE privind guvernanța întreprinderilor; Orientările OCDE pentru întreprinderile multinaționale; Declarația Mileniului a ONU.